

NAPREJ

Glasiló Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštine proste.

Zapravljanje denarja v Evropi.

George W. Hinman, ki dnevno piše članke o finančnih in ekonomskih vprašanjih v »Chicago Herald-Examinerju«, je te dni napisal sledeči članek, ki z najboljšo lučjo osvetljuje gnilo kapitalistično gospodarstvo:

»Ameriški denar gre po svetu v investicije v veliki množini. Samo za Južno Ameriko so zdaj v teku pogajanja za posojila v znesku 300 milijonov dolarjev. Istočasno pa dežele kot je Nemčija, Avstrija, Grška in celo Jugoslavija naravnost zahtevajo naš denar. Pravijo nam, da Nemčija in vsa srednja Evropa lahko pogine, ako ne dobi posojil od naših bančnikov; svarijo nas da bo Amerika plačala težko kazen v izgubljeni trgovini in čala drugih posledicah, ako ameriški kapital ne bo pomagal na noge bankrotiranim državam za Reno.

Apeli, adresirani na Ameriko, so podprti s slikami velike bede v od vojne raztrganem kontinentu Evrope. Koliko je resnice na tem? Ali so slike resnične? V zadnji številki revije »Fortnightly Review« imamo odgovor na naša vprašanja. Odgovor je precej zanesljiv.

Pisec naglašja, da denar, katerega bi morala Evropa porabiti za popravo vojne škode in upostavljenie gospodarstva, zapravljajo zmagovalci na naravnost škandalozen način. Vsota zapravljenega denarja že znaša eno milijardo in 40 milijonov dolarjev; ta vsota raste strahovito hitro. Denar mečejo tako rapidno kakor ga prejemajo od Nemčije, oziroma kakor

hitro ga more Nemčija dati, da hitreje, kot ga more posoditi Amerika.

Vzemimo za primer takozvano Porenko visoko komisijo. Spočetka je bilo določeno, da ima komisija štiri člane in nekaj pisarjev, v slošnem se smatra, da je ta komisija manjša kot kongresni ali parlamentarni odsek. Komisija pa šteje danes 1300 uradnikov in vzdržuje veliko število pisaren, razpršenih po vseh okupiranih pokrajinah ob Reni. Komisija izkazuje 178 milijonov mark (40 milijonov dolarjev po normalni valuti) izdatkov za šest mesecev. Kako je to mogoče?

Mogoče je zato ker člani komisije, posebno Francozi, ne jemljejo te službe za šalo. Petinsedemdeset komisarjev ima ravno taka stanovanja in opremo kakor generali. Neki delegat te »visoke komisije« v Trieru si je izbral največjo hišo v mestu za stanovanje in samo za opremo je izdal 55.000 dolarjev. Enajst tisoč dolarjev je potrošil samo za kuhinjo, kopalno sobo je opremil s samim italijanskim mramorjem in iz Amerike si je naročil naidražji klavir, ki stane štiritisoč dolarjev.

To je samo nekaj izdatkov enega samega delegata, koliko jih pa ima stotine drugih, ki so razkropljeni po vsej Nemčiji!

Poročila o izdatkih vojaške okupacije nudijo ravno takšno sliko. Več kot 130.000 tujih vojakov je nameščenih ob Reni dasiravno je Nemčija imela v svoji največji militaristični periodi komaj 75 tisoč mož v teh krajih. Potrata denarja je kolosalna. Neki polkovnik je zahteval in

dobil stanovanje v palači, katerega predelava in oprema je stala stotisoč dolarjev. Neki general je zavržel bogato palačo, ki je stala lepe tisočake in je rekviriral grad, katerega moderniziranje je stalo 70.000 dolarjev. Tudi to mu še ni bilo dovolj in zdaj je zahteval, da mu sezidajo vilo, ki bo stala 50.000 dolarjev.

Leta 1921. so zavezniški rekvirirali v Porenki 9700 stanovanjskih hiš, ki imajo 38.000 sob. To pa še ne zadostuje in zidati morajo nove hiše za zavezniške častnike in njihove družine.

Na ta način je narasel zavezniški račun na 1.400.000 dolarjev. Eno res smo še pozabili, katero je treba omeniti: hiše prostitucije ki so jih postavili za zavezniške vojake v Porenju, stanejo 200.000 dolarjev.

Pomislite, če bi Združene države posodile pol milijarde dolarev Nemčiji, ne bi bila pokrita niti polovica stroškov zavezniškega karnevala ob Reni.

Da, mi veriamemo, da je revščina za Reno, ampak kdo je kriv? Centralna Evropa je v nevarnosti poloma, kdo pa povzroča polom? Gori omenjeni pisec je dal odgovor. In ta odgovor je obenem odgovor na vprašanje: Ali naj Amerika posojuje svoj denar Evropi?«

»Naprej« je list, ki vam podaja resnično sliko delavskega gibanja po svetu. Prinaša politične in znanstvene članke, statistike, opise krajev itd. »Naprej« je list, ki širi zdravo socialistično znanje med slovenskim delavstvom. Širite ga!

Delavec brez delavskega časopisa je kakor vojak brez puške. Zato naročajte in širite svoje glasilo »Naprej«!

LISTEK.

FR. ROJEC:

Naše draginjske doklade.

Sedanja izvanredna draginja ima svoj izvor v vojni, ki so jo povzročile vojskujoče se države. Ker je med vojno začelo primanjkovati zaradi znanih vzrokov več življenskih potrebščin, so nastale naravne posledice da so se te potrebščine ravne pomanjkanju primerno dražile. Po vojni so vzroki draženja mnogih omenjenih potrebščin odpadli in njih cene bi se morale znižati. V naši državi bi se morala posebno živila, ki so potrebna doma čemu prebivalstvu, izdatno poceniti, ker se jih tu pridela v taki obilici, da jih mnogo preostane za izvoz v inozemstvo. Ali nasprotno so se živila ravno pri nas stopnjevale v manjših in večjih časovnih presledkih zaradi slabega in razruvanega državnega gospodarstva tako strahovito podražila da so se že v inozemstvu vkljub visoki izvozni carini dobila cenejše nego doma v Jugoslaviji.

Za primer naj tu navedem razliko med predvojnimi in sedanji cenami le

treh najpotrebnejših živil. Pred vojno je stal kilogram krompirja 10 vin., sedaj stane 8 K, kilogram moke je stal 30 vin., sedaj smo jo že plačevali po 34 K in kilogram svinjske zabele se je podražil od 1 K na 150 K. V zadnjem času so sicer te cene vsled začasnega omejenega izvoza in prostega uvoza nekaterih živil nekoliko padle toda gotovi preroki trdijo, da je vse to le preišlieden volilni manever vladnih strank. Mnoga znamenja res kažejo, da splošna draginja še vedno ni dosegla svojega blaznega vrhunca.

Trgovci, obrtniki in samostojni delavci niso nikdar zabredli v stiske zaradi naraščajoče draginje ampak so jo še izkoriščali sebi v prid. Za kolikor so se cene življenskim potrebščinam od časa do časa dvignile, za toliko in še za mnogo odstotkov več so sami podražili svoje blago in svoje delo, tako da so imeli od rastoče draginje zlasti trgovci le dobiček, in pomanjkanje jim je ostalo neznan. Pri nas je mnogo ljudi, ki so si na ta način milijone nagrabili na škodo kupujočega prebivalstva.

Da bi se obdržalo ravnovesje med prodajalci in kupovalci, med katere spa-

dajo zlasti vsi državni in zasebni uslužbenci bi se morali tudi službeni prejemki teh draginjskim razmeram primerno dvignati. Ker se pa dozda še niso navadili naši delodajalci sočuvstvovati s svojimi uslužbenci in so jim začeli le v skrajni sili in na skrajni pritisk že med vojno dati k predvojnim plačam neznatne draginjske doklade, je te uslužbence nebrzdano draginjsko divjanje potisnilo v največje siromaštvo. Med njimi se od postanka naše nove države do danes godi najslabše državnim uslužbencem, ker so se na vlado vrinili večinoma taki stari in mladi ljudje, ki nimajo pravega smisla za državo, ampak se v prvi vrsti brigajo za lastne in strankarske koristi. Zato ti sebičnejši tudi nimajo smisla in socialne nagnjenosti za potrebe državnih uslužbencev. Posebno napram nižjim uslužbencem so neizprosno trdosrčni.

Največji siromaki so oni državni uslužbenci, ki imajo več nepreskrbljenih otrok. Pred vojno, ko je še imel tudi naš denar primerno veljavo, so za silo izhajali in s pičlimi plačami skromno preživljali tudi svoje družine. Ali med vojno in po nji je postajal njih gmotni položaj vedno

Politične vesti.

»Jutro« že zopet piše o mojem poslanskem mandatu. Pa dokler ne bo nič drugega pisalo, bo padalo vse blato nazaj na »Jutro« in njegove »demokrate«. Skoro dve leti bo kmalu, odkar se je selila skupščina, pa moj mandat še ni verificiran, ker hoče vladna večina (torej Jutrovci!) na eni strani umazati mene, na drugi pa ogoljufati socialistični klub za dva mandata. Kadar bo moj mandat razveljavljen, bosta mesto mene postala poslanca Mariborčana prof. Favaj in železničar Nachtigall. Zato bi »Jutro« rado, da se jaz mandatu odpovem, da bi kar na tistem izgubili socialisti en mandat, namesto da enega pridobe. Jaz pa vem, da ne gre za osebo, temveč za stranko, zato sem to stvar že **nekolikrat v javnosti** pojasnil in nihče izmed strankinih članov, ki čutijo z menoj vred demokratsko lopovstvo, mi ni zameril mojih dnevnic, tem manj, ker polagam stranki račun o svojem delu in jelu. Da pa na sodbo gospodov demokratov ne dam prav nič, kakor tudi ne na sodbo klerikalcev itd., to vedo še celo tisti gospodje, ki pišejo v »Jutru« za denar proti svojemu boljšemu prepričanju. — Z. Bernot.

+ **Smrtna obsodba rudarja Gj. Keroševiča.** Naši bralci se bodo še spominjali, da smo pisali pred meseci na dolgo in široko o rudarski stavki v Kreki pri Tuzli. Zaradi izzivanja okrožnega načelnika je prišlo med stavkajočimi rudarji in med orožniki — katere je poslal omenjeni okrožni načelnik na sam sveti božič, naj jih preženejo iz stanovanj — do bitke, v kateri so streljali orožniki in rudarji. Bilo je več težko, pa tudi lahko ranjenih. Ubit pa je bil neki orožnik, ker ga je baie ubil rudar Gjuro Keroševič. Proti Keroševiču je pričala samo ena priča, vendar pa so ga v kljub različnim olajševalnim okolnostim obsodili na smrt. Smrtno obsodbo so sedaj potrdili. Med delavstvom v Kreki se javlja pokret za njegovo pomiloščenje kakor tudi za amnestijo 358 rudarjev, ki so bili z njim vred obsojeni na daljšo oziroma kratko dobo. Gjuro Keroševič je v resnici simbol vseh krvavih žrtev, ki jih trpi proletariat pod belim režimom, ki še vedno ne misli na amnestijo vseh političnih in vojnih krivcev. Ta režim je še

vedno tako slep da misli pri rešitvi katičnih razmer v državi na vislice...

+ **V Banja Luki** se bo vršil 27., 28. in 29. t. m. pokrajinski zbor zemljoradniške stranke. Zbor bo zelo buren, ker je stranka v razkolu.

+ **V Kumanovem** so izvajali naši polki povodom obletnice kumanovske zmage, vojaške manevre. Pri svečanem banketu je napil kralj padlim borcem, o katerih je izjavil da so »slavno padli za kralja in domovino«. Prilominiamo da so se v zvezi s temi manevri vršile cerkvene ceremonije, kar nas seveda spominja še nedavnih časov. Parada pa cerkvene ceremonije so namreč prav imenitno uspešno sredstvo. Po vseh teh ceremonijah, katerih je bilo nebroj, se je razvila »neprisiljena narodna slavnost«. Ljudje so plesali kolo nakar so bili svečano pogoščeni. Pa naj še kdo reče, da ne zna operirati militarizem, ki je posebljen v reakciji dvigajoči vedno bolj ošabno svojo glavo!

+ **O fašistovskem kongresu v Neapolu** poročajo še dodatno, da je prišlo do pretepa, ko je šla neka služkinja skozi fašistovski spreved, ki se je pomikal skozi mesto. Služkinjo so ustrelili v usta.

+ **V Švici** se baie potika bivši predsednik madžarske sovietske republike Bela Kun. V Švico je prišel s potvorjenim notnim listom, glasečim se na ime Albert Adler.

+ **Izgon židov na Ogrskem.** Iz Ogrske so izgnali okoli 15.000 židovskih rodbin. Na intervencijo narodnih poslancev so nadaljni izgon odgodili. Kakor poročajo, bo v teku tega tedna začela policija izvajati naredbo o izgonu.

+ **Ruska šponaža na Češkoslovaškem.** Praški listi poročajo da so iz Prage nenadoma odpotovali načelnik ruske trgovinske misije Moločenko, njegov tajnik in trije uradniki. — Moločenko se je zanimal za vojaške razmere na Češkem. Ko je zvedel, da je češkim oblastim to njegovo početje znano, je takoj odpotoval.

+ **Nemška vlada** je odredila, da veljajo v Nemčiji potni listi, ki so jih izdala sovietska zastopništva, ne veljajo pa potni listi, ki so jih izdali zastopniki carske Rusije.

+ **V Havru** so stopili mornarji in pristaniški delavci v generalno stavko.

+ **Vzhodno vprašanje in Rusija.** »Chicago Tribune« navaia 7 točk, ki jih bo Čičerin zastopal na orientski konferenci v Lausanne. Glasijo se: 1. Rusija bo podpirala vse turške revindikacije, ki jih obsega narodni sporazum, sklenjen pred zadnjo odgoditvijo turškega parlamenta in ga je odobrila tudi angorska vlada. 2. Turčija obdrži suvereniteto nad morskimi ožinami. 3. Rusija se protivi ustanovitvi nevtralne in mednarodne cone. 4. Rusija se protivi vsaki kontroli Lige narodov. 5. Rusija se protivi vsakemu mandatu ali kontroli kake tuje države nad Dardanelami in nad turškim ozemljem. 6. Rusija si pridržuje trgovinsko svobodo v Dardanelah v sporazumu s turško suvereniteto. 7. Rusija zahteva popolno trgovinsko svobodo za trgovsko brodogojstvo v morskih prehodih. — Čičerin je tudi izjavil, da bo Rusija protestirala proti udeležbi Jugoslavije in Rumunije na vzhodni konferenci.

Politična podlost

Pri vsakih volitvah se razpalijo strasti in v strasteh je človek mnogokrat krivičen, ne da bi hotel. Strastnim nasprotnikom bi človek torej še lahko odpustil, če malo ozmeri koga v svoji »svetli jezici«. Toda niti v največji in najsvežeji jezici ni mogoče, da bi te strast zapelala v take laži, ki si jih je treba kar na lepem izmisliti, ki jih na niti najhujši nasprotnik ne more verjeti pa naj bodo iz še tako »zanesljivega« vira.

Za take podlosti je treba že višjega »idealizma« pravega »idealističnega altruizma«, posvečenega od višjih namestnikov božjih. Ti ki pobijajo v sebi vsako strast, ki imajo navado nastaviti levo lice kadar dobe klofuto na desno — ti so zmogljivi s takimi lažmi pobijati nasprotnika, kadar gre za »višje« namene za večjo čast in slavo božjo in za — dobiček po-božnih kapitalistov, kar je menda eno in isto.

Blagoslovljeni »Slovenec« je objavil 25. oktobra pod naslovom »Naprejeva morala« tudi tele vrstice:

»Kakor izvemo (krasna slovensčina!) iz zanesljivega vira, je bil prav glavni urednik in narodni poslanec gospod Zvonimir Bernot tisti ki je skupno s tačnikom

neznosnejši in obupnejši. Prodajalci in obrtniki so jih zlasti po vojni na račun rastoče draginje z največjo nesramnostjo skubli sleanarili in odirali na vseh koncih in krajih. Država bi jih morala ščititi ter napraviti red tudi v barbarskem navijanju cen. Toda ščitila in podpirala je raje razne izvoznikarje in dobičkarje špekulante ki so plačevali našim visokim državnikom milijone za koncesije in druge udobnosti, a svoje bedne uslužbence je z največjo hladnostjo in brezobzirnostjo prepuščala njihovi bridki usodi. Zahtevali in prosili so nešteto krat pri vsaki priliki za izdatno povišanje draginjskih doklad, ali vse te zahteve in prošnje so na merodajnih mestih naletevale le na gluha ušesa.

Življenje družin državnih uradnikov in nižjih uslužbencev je postalo v resnici ogroženo in od lakote bi morale poginiti vse te uboge družine, ako bi še nadalje trajalo njih neznošno stanje. Zato se je vlada končno morala vdati ter se odločiti, da svojim uslužbencem predvojno plačo zviša za toliko odstotkov, za kolikor odstotkov je po njenih zaslugah zrastle draginja ali pa da jim nakaže izdatne osebne in družinske doklade.

Naša sedanja krona v več slučajih ne dosega niti vrednosti predvojnega vinarja. Zaradi tega bi zdaj morali državni uslužbenci za vsak vinar predvojne plače dobivati najmanj eno krono. Najnižji med njimi, slugi in poduradniki, so dobivali pred vojo približno po 100 in 120 K redne plače na mesec. Torej bi morali zdaj dobivati po 10.000 in 12.000 K, a uradniki svojim predvojnim plačam primerno višje zneske. Po taki popolnoma umestni in pravični pravni plači bi seveda odpadle vse draginjske doklade in bi se jim vsi tudi radi odpovedali. Ša bi s svojimi primerno povišanimi plačami zopet lahko živeli in izhajali kakor v predvojni dobi.

Ker pa bi taka uravnava plač stala državo ogromno denarja in bi je niena blagajna v sedanjih časih ne zmogla, so se njeni merodajni upravniki odločili za izdatno povišanje osebnih draginjskih doklad in za izplačilo družinskih draginjskih doklad. Na ta način si je vlada prihranila velikanske vsote ker nimajo vsi njeni uslužbenci podpore potrebnih družin in tudi niti prve niti druge draginjske doklade niso tako visoke, da bi nadomestovale predvojno plačo.

Zadnji povišek osebnih in družinskih draginjskih doklad državnih uslužbencev se je v naši državi z veliko težavo in po dolgotrajnem kolebanju izvršil letos spomladi in ima veljavnost od 1. prosinca t. l. dalje.

Nemila usoda je kakor v drugih najnižjih in najubožnejših stanovih tudi med državnimi uslužbenci v nižjih vrstah udarila številne zakonce s prevelikim otroškim blagoslovom. Ta blagoslov je dal povod da je baie neki državni sluga dobil večjo vsoto na svoji plači ter na nobil večjo osebno in družinsko draginjsko dobičkarje kakor njegov mlad, neozujen predstojnik. O tej stvari se je začelo govoriti in pisati v časnikih, kar je zbudilo med uradniki brez socialnega čuta velike nekulturno zavist, ki je potem v njih neplemenitih srcih tako dolgo kljubovala in erizla, da se je prostaškimi zavistnežem posrečilo v Belgradu izposlovati odvzete družinskih draginjskih doklad najbednejšim otrokom državnih slug in poduradnikov.

To barbarsko početje pa gotovo zasluži, da si ga natančneje ogledamo v posebnem podlistku.

socialističnih organizacij in uradnikom »Delavca« g. Franom Svetkom pred časom pisal inšpekciji dela pismo, da se g. Mihevc ne sme sprejeti nazaj v službo, četudi bi prelskava dognala da je nedolžen. Zanimivo pri tem je to, da je g. Svetek svoj čas sam reflektiral na službo, katero je pozneje dobil g. Mihevc. O g. Bernotu se ne izplača govoriti, četudi ga od te strani doseđaj še nismo poznali. Če so generali taki, kakšni morajo biti šele redovi in kaplarji Bernotove »armade«. Početje »Napreievcev« v opisani zadevi je obenem najboljša priporočilo upokojencem, da je g. Bernot res možak, ki bo najbolje zastopal njihove koristi v občinskem svetu ljubljanskem.

Kdor pozna mene ali pa mojega prijatelja Svetka, ta ve prav dobro, da ne le nisva zmožna takega dejanja, temveč tudi, da sva nasprotnika podobnih intervencij sploh in da nisva nikdar nikjer za nikogar niti dobro niti slabo govorila, da sva si zato tudi marsikoga odtujila, ker sva odrekla pomoč. Intervencije niso sredstvo razrednega boja, te prepuščava »idealnim« diplomatom, »Slovenec« bi imel to tudi vedeti, saj se smatra za najbolj informiran list na Slovenskem. Vendar je priobčil te vrstice in v končnih vrsticah tudi pokazal, zakaj to dela. Mi upamo, da ljubljansko občinstvo ni tako neumno, da ne bi znalo razumeti, za kaj gre. Posebno ko čita v demokratskem »Jutru« lahko podobne napade, ki z isto moralno dokazujejo, da smo zvezani s — klerikalci.

Navadno mora za take podlosti nositi odgovornost odgovorni uradnik. Mi smatramo za krivca glavnega uradnika in to je katoliški duhovnik g. Smodej, ki ima tudi kot predsednik »Novinarskega združenja« paziti na take neslanosti. Od njega zahtevam, da to krivico takoj popravi, tudi če je ni sam zagrešil, tudi če notice niti čital ni, tudi če ga ni bilo v Ljubljani. Le on je odgovoren za moralno smer v listu, kajti on ima možnost take podleže takoj odsloviti, če mu za hrbtom uganjajo take lopovščine. J. Ev. Krek bi kaj takega nikdar ne trpel in mi tudi ne homo, dokler se boste postavljali v senco Krekovega spomina! Toliko za danes. Potem homo pa govorili še jasnejše. — Zvonimir Bernot.

Dnevne vesti.

Protest nižjih državnih uslužbencev. Prejeli smo in objavljamo: Zastopniki stanovskih organizacij neuradniških skupin v Ljubljani so na svojem sestanku dne 20. t. m. sklenili objaviti tole protestno izjavo: — Pred pol letom je vlada državnim slugam in poduradnikom na nizkoten barbarski predlog, ki je prišel iz znanih uradniških krogov, odvzela družinske draginjske doklade, pustila pa jih je uradnikom za vse otroke. S to skrajno pristransko in izjemno okrajšavo družinskih draginjskih doklad najubožnejšim in najpostranejšim nižjim državnim uslužbencem se ni tem storila le velika v nebo vpijoča krivica, ampak so bili tudi pahnjeni v izredno težaven položaj pomanjkanja in obupa. Prosili in zahtevali so že čestokrat posamezno in po svojih zastopnikih na vseh pristojnih in merodajnih mestih, da se ta strašna in nekulturna krivica odpravi in popravi s povrnitvijo odvzetih doklad, ali vse tozadevno njihovo prizadevanje je bilo do sedaj brezuspešno. Že čestokrat so bili ugrabljeni njihovim lačnim in razganim otrokom zakonito priznani živ-

ljenski prispevki, toda oni naši krmilarji, ki so povzročili to barbarstvo, si še vedno brezstidno zatiskajo ušesa in oči pred kričečo bedo svojih žrtev. Tudi naše višje uradništvo, razven malih izjem, je videti jako zadovoljno s to prežalostno državljansko tiranijo in si očitno ne želi kake izpremembe v tem oziru. Zakaj, to se lahko ugane. — Medtem je draginja narasla do vrhunca. Nizki in visoki uradniki z mnogo višjimi plačami in osebnimi draginjskimi dokladami, kakor jih imajo nižji državni uslužbenci, in s polnimi družinskimi dokladami, so začeli tožiti, da že zdavnaj več ne morejo izhajati s svojimi dohodki, da trpe veliko pomanjkanje vseh potrebščin in da zahtevajo novo povišanje draginjskih doklad. Mi zastopniki državnih uslužbencev neuradniških skupin uvidevamo in priznavamo, da je ta njihova pritožba in zahteva popolnoma upravičena. Privoščimo jim nov povišek draginjskih doklad, ali ta se ne sme izvršiti na naš račun in v našo škodo. Zahtevamo tudi zase pravično priznanje, da smo mi in naše do skrajnosti izmozgane družine še toliko bolj potrebne in najodločnejše protestiramo, da bi šli preko nas do kakega novega poviška draginjskih doklad komurkoli. Najprej naj se nam popravi krivica našega neupravičenega maksimiranja, potem šele naj se izvede nepristransko in pravično povišanje draginjskih doklad v enaki meri za vse državne uslužbence, ker je tudi draginja za vse enaka. Pravičnost je temelj države! — Po naročilu in odobrenju neuradniških organizacij napisal F. R. (Slede podpis 8 neurad. organizacij.)

Znani angleški dnevnik »Times« je kupil od dedičev nedavno umrlega lorda Northcliffa ameriški milijonar Astor, ki je že lastnik lista »Observer«.

Ljubljana.

Gospod. ki je pozabil nekje dne 30. septembra dežnik, naj se oglasi v upravnistvu »Nanreja«.

Tyrdka Črnak & Komp. je uvozila ameriško mast in moko. Mast prodaja po 106 K in moko št. 0 po 21 K na drobno.

Maribor.

Roparji, ki smo o njih zadnjič poročali, da so na Pobrežje napadli in težko ranili štiri osebe, je orožništvo že izsledilo. Prijelo jih še ni, ker so pobegnili v pohorske šume. Vendar je gotovo, da dolgo ne bodo več uživali njihove teme. Prebivalstvo se je od teh ljudi oddahnilo. Zato pa so se pojavile nove nevarnosti. Prejšnji teden je bil na Grajskem trgu pozno ponoči velik pretep, pri čemer so se izkazali zlasti nekateri wranglovski graničarji, pa tudi druge vojaške osebe. Šele cel vrsti policistov se je posrečilo napraviti mir in aretirati nekatere najnevarnejše razgrajače, ki so nastopili celo z orožjem. Radovedni smo, če bodo kompetentne oblasti sedaj po takšnih slučajih intervenirale, da ne bodo še v Mariboru začele rasti tiste cvetke, ki jih wranglovsko graničarstvo seje ob meji. Vlomi se množijo, v zadnjem času se je pripetilo tudi več slučajev žeparstva med vožnjo na železnici. Vse kaže, da postaja javna varnost vedno slabša in da bo treba še energičnejšega nastopanja proti koreninam tega zla. Po našem mnenju tiči glavna krivda v premilih odredbah proti neverjetnemu alkoholiziranju, ki vzgaja toliko surovih in delomrznih elementov in ki mu je v drugih jugoslovanskih mestih težko najti para.

Iz stranke.

Članski sestanek KDZ v Zgornji Šiški se bo vršil v nedeljo, 29. t. m. ob 3. popoldne v Kosezah pri Zrimšku. Udeležba dolžnost. — Predsednik.

Šoštani. V nedeljo, 29. t. m. se bo vršil po prvi maši (ob pol 10. dopoldne) v hotelu »Jugoslavija« javen politični shod. Dnevni red bo razviden na lepakih. Sodrugi delavci in ves tlačeni razred, udeležite se shoda polnoštevilno! Istega dne ob 2. popoldne je v tajnistvu seja odbora krajevne politične organizacije SSJ z zelo važnim dnevnim redom: Razmere v stranki. Ker za sejo ne bo krožilo posebno vabilo vabimo tem potom vse odbornike na sejo. Sodruga zaupnike Woschnaggkove, kakor tudi kemične tovarne, vabimo, da razvijejo za shod živalno agitacijo. — Odbor.

Iz strok. gibanja.

Shod železničarjev v Brežicah se v nedeljo, dne 29. t. m. ne bo vršil. Tozadevno smo prejeli poročilo.

Vestnik Svobode.

Hrastnik. Dramatični odsek D. J. Z. »Svoboda« podr. Zagorje ob Savi uprizori 29. t. m. ob pol 4. popoldne v dvorani »Konsumnega društva« v Hrastniku dr. Fr. Detelovo dramo v 3 dejanjih »B e g u n k a«. Vstopnina: I. prostor 16 K, II prostor, 12 K, stojišče 8 K. Za udeležbo se priporoča odbor D. I. Z. »Svoboda« podr. Zagorje. — Več je razvidno na lepakih.

= Vrednost denarja. 1 dolar velja 61 Din, 1 češka krona 2.01 Din, 1 frank 4.42 Din, 1 lira 2.50 Din, 100 avstrijskih kron 8 par. 100 mark 1.71 Din, V Curihu velja 100 naših kron 2.20 švicarskih frankov.

— **Diagnoza bolezni po pisavi.** Dr. Albert Abrams, specialist iz San Francisca, je na zboru zdravnikov v Chicagu te dni presenetil javnost z izjavo, da je iznašel nov način diagnoziranja (spoznavanja) bolezni pri ljudeh. Njegov način je diagnoza po pisavi in po krvi. Abrams je bil na zboru Društva za zdravniško - fizično raziskovanje, ko je predaval o svoji iznajdbi. Dejal je, da pisava odkriva vse telesne in duševne lastnosti pisca; sam podpis zadostuje, da iz njega spozna bolezen dotičnika, ki se podpiše, pa ne samo bolezen, temveč tudi spol in kraj njegovega bivanja. — Dr. Abrams je delal na svoji teoriji deset let in za dokaz navaja 12.000 slučajev bolezni, ki jih je ugotovil na ta način. On je tudi odkritelj principa, da se po krvi ugotovi očetovstvo kateregakoli otroka. Primerjati je le treba kri otroka in moža, ki dvomi, da je oče, pa se reši vprašanje. — »Stvar se glasi groteskno«, je rekel dr. Abrams, »toda obnesla se je v vseh slučajih moje poizkušnje in moji učenci imajo ravno tako dobre uspehe. Na stvari ni nič neverjetnega in nemogočega, kdor pozna elektronično teorijo. Moja teorija je — in pozitivna veda mi pritrjuje — da vsa materija, torej tudi telo človeka, sestoji fundamentalno iz elektronov, ki so enota snovi. Moji eksperimenti so pokazali, da bolezen ni nič drugega kakor nepravilno gibanje elektronov. Kadar so elektroni v normalnem stanju, je človek zdrav; bolezen je znamenje, da je nastal nered v gibanju elektronov. Življenje je električna energija. Misli so vibratorične, ki pomagajo človeku, da lahko vpliva na svoje zdravje in

se ubrani bolezn. Bolezen je le simptom (znamenje), ki pove, da v telesnem sistemu ni vse v redu. Za premaganje bolezni ni treba drugega kot pobijati radioaktivnost nerednih elektronov s kontra-radioaktivnostjo. To je moja metoda zdravljenja. Zdravnik bodočnosti bo fiziološki kmet, ki bo počastil prst in odstranil koronine, katerih se drže bacili.« — Dr. Abrams je dalje rekel, da je pripravljen pred vsakim znanstvenikom demonstrirati svoje odkritje. Kritiziral je Rockefellerjev inštitut za zdravniško raziskovanje, ki troši velike vsote, iskajoč zdravila za takozvane neozdravljive bolezni, njegove metode pa ni hotel niti preiskati. — Skupina angleških zdravniških znanstvenikov se je odločila, da takoj po zborovanju odpotuje v San Francisco in se prepriča, kaj je resnice na Abramsovih trditvah. Mather Thompon bo vodil preiskavo.

Koliko je vesoljstev?

Po G. P. Serrvisu.

Zadnje čase se je pojavila med astronomi zanimiva razprava, ali je samo eno vesoljstvo ali vseмирje, ali jih je več. Presenetljiva odkritja v astronomiji v zadnjih par letih so porodila teorijo, da je več vesoljstev. To teorijo zagovarja H. D. Curtis, ravnatelj alleghenske zvezdarne, dočim je Harlov Shapley, ravnatelj harvardske zvezdarne, njegov nasprotnik.

Curtis je na podlagi svojih najnovejših opazovanj prišel do zaključka, da so mnoge nanovo odkrite nebuje deli vesoljnega sistema, ki ne spada v naše vse-

mirje: on trdi, da je več vsemirjev, pravzaprav jih je brez števila, ki plovejo kakor ogromni vesoljski otoki po neskončnem nebesnem prostoru.

Shapley na drugi strani ne zanika možnosti da so razen našega še druga vsemirja, toda on ne verjame, da so dotične nebuje (svetle megle prasnovi) deli kakega tujega vesoljstva, pač pa spadajo v naše vsemirje, ki je označeno v Rimski cesti. Shapley je mnenja, da tuja vesoljstva ne morejo priti pred naše oči tudi pomočjo najboljšega teleskopa in fotografičnih aparatov za fotografiranje nebesnih teles. Vse, kar vidimo z naše zemlje, spada v naše vesoljstvo — in še ne vidimo vsega. Shapley trdi, da diameter (premer) vsega našega vsemirskega sistema znaša okrog 300.000 svetlobnih let. (Svetlobno leto je astronomska mera za daljavo, katero preleti svetloba v enem letu; svetloba preleti v eni sekundi 180.000 milj torej si lahko mislimo, kako ogromna je daljava, ki jo prepotuje svetloba v enem letu. Solčna svetloba doseže zemljo v osmih minutah.)

Curtis je seveda bolj skromen v svoji sodbi o velikosti našega vesoljstva: pravi, da je manjše — najmanj desetkrat manjše kot pa pravi Shapley. In ker je manjše, je mogoče videti čez njegov rob in opazovati spiralne nebuje v sosednjem vesoljstvu.

Nesporazumljenje med Curtisom in Shaplevem je seveda brez pomena za stvar. Gre le za vprašanje, kam spada ta ali ona spiralna nebula: v naše ali drugo vesoljstvo. Znanost mora biti vedno skro-

mna Naše vesoljstvo je tako ogromno — brez oziroma na Shapleyev in Curtisov premer — in tako malo znano, da ima astronomija dovoli dela še za dolgo dobo doma, medtem ko druga vesoljstva lahko čakajo. Če pomislimo, da ima naše vsemirje najmanj tri milijarde solnc s planetnimi sistemi vred, tedaj se nam že nekoliko sanja o njegovi silni velikosti.

Ker že govorimo o nebulah, naj omenimo najnovejša odkritja glede nebule »Messier 51«, ki se imenuje tudi »vrtinčasta nebula«. Adrian Van Maanen je napisal daljši članek o tej nebuli in priložil dve fotografični sliki ki sta bili narejeni enaist let narazen. Ako bi čitatelj videl sliko, bi lahko opazil spremembo te nebule v enajstih letih. (Prvič je bila nebula fotografirana leta 1910, drugič pa lansko poletje.)

Omenjena nebula izgleda na fotografični plošči kot velikansko ognjeno kolo, ki se vrti s silno brzino. Na starejši sliki je kolo še gladko na robu, toda novejša slika pokazuje odtrgan kos mase, ki se je ločila od centralnega telesa in zdaj se suče s kolesom vred okrog središča. Obenem se cela masa vrti venkaj v velikih spiralnih (zakrivljenih) črtah.

Kaj nas uči to odkritje? To, kar so astronomi že sto in stokrat poudarili: da je nebula embrijo (zaplodek) novega sveta oziroma, ki se neprenehoma zgoščuje in oblikuje in vsled tega izpreminja svojo formo.

Odgovorni urednik: Anton Podbovšek.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ), Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Nosite zaradi njihovih velikih prednosti **PALMA** kaučuk potpeelnike in potplate

NAKUPOVALNA ZADRUGA

r. z. z. o. z.

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 33 („BALKAN“)

UVOZ Deželni pridelki, žito, mlevski izdelki vseh vrst. — Kolonijalno, špecerijsko blago, spirituose, mast, slanina, mesni izdelki. ZOAZI

Telefon 366. Brzjavni naslov: Nakupovalna Ljubljana. Čekovni račun št. 10.473.

Razno perilo

za dame, gospode in deco po najnižjih cenah pri **A. & E. Skaberné** Ljubljana, Mestni trg 10.

Enega boljšega pomočnika za šivano delo, tudi komtes pete rabi **ANTON LOGAR**, Dalmatinova ulica 7.

Pletene jopice,

rokavice, nogavice, najceneje pri:

A. ŠINKOVIC nasl. **K. SOSS**, Ljubljana, Mestni trg 19.

Naznanilo.

Z ozirom na sedanje denarne razmere bodemo obrestovali začeni s 1. novembrom t. l. stare in nove

vloge na knjižice z 5% čistih.

Vloge v tekočem računu obrestujemo najugodneje, posebno pa vezane vloge proti 1-, 3- in 6 mesečni odpovedi.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani ter podružnice:

Celje, Maribor, Ptuj, Brežice in Kranj.